



Interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning

Statsrådsberedningen

2015-06-30

Dokumentbeteckning

KOM(2015)216

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet med förslag till interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 19 maj 2015 förslag till interinstitutionellt avtal (IIA) om bättre lagstiftning. Förslaget kommer att vara underlag för en förhandling mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen som syftar till att nå ett nytt avtal som kan ersätta avtal från 2003 om bättre lagstiftning.

Förslaget täcker följande områden; program och planering; användning av verktyg för bättre lagstiftning; lagstiftningsinstrument, delegerade akter och genomförandeakter; samordning av lagstiftningsprocessen; genomförande och tillämpning av unionslagstiftningen och förenkling.

Regeringen välkomnar förslaget. En utgångspunkt är att ett nytt avtal ska respektera de fördragsstadgade kompetenserna som ges de olika institutionerna och att det bidrar till ett öppet och effektivt beslutsfattande som främjar demokratisk legitimitet.

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen presenterade förslaget den 19 maj 2015. Avsikten är att det ska utgöra underlag för förhandling om ett nytt interinstitutionellt avtal mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen om bättre lagstiftning som kan ersätta det befintliga avtalet från 2003.

Förslaget presenterades tillsammans med kommissionens meddelande om bättre lagstiftning KOM (2015)215.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens förslag till nytt avtal täcker följande områden: program och planering; användning av verktyg för bättre lagstiftning; lagstiftningsinstrument, delegerade akter och genomförandekter; samordning av lagstiftningsprocessen; genomförande och tillämpning av unionslagstiftningen och förenkling. I en bilaga finns förslag till Gemensam överenskommelse om delegerade akter samt förslag till standardklausuler att använda i dessa.

Syftet är att nå ett nytt avtal mellan institutionerna om deras samarbete i lagstiftningsprocessen samt om metoder för att nå bättre lagstiftningskvalitet och bättre genomförande av lagstiftning som ersätter avtalet från 2003.

Gemensamma åtaganden och mål

Här anges att de tre institutionerna ska enas om att verka för bättre lagstiftning.

Program och planering

Här föreslås hur institutionerna ska samarbeta närmare innan kommissionen antar sitt årliga arbetsprogram. Vidare föreslås att institutionerna även ska diskutera de fleråriga prioriteringarna med utgångspunkt i de politiska riktlinjerna från kommissionens ordförande.

Användning av verktyg för bättre lagstiftning

Förslaget lägger stor vikt vid att förbättra lagstiftningens kvalitet genom användning av konsekvensutredningar, samråd med berörda parter och återkoppling samt efterhandsutvärdering av befintlig lagstiftning.

Konsekvensutredningarna ska bedöma ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser av olika handlingsalternativ. Bedömningarna ska vara tillgängliga för Europaparlamentet, rådet och nationella parlament. De

blir offentliga när kommissionen presenterar sitt förslag. Kommissionen uppmanar Europaparlamentet och rådet att utföra konsekvensutredningar av omfattande ändringsförslag. Kommissionen vill även att institutionerna ska ha möjlighet att begära att en oberoende panel gör en bedömning av konsekvenserna för större ändringsförslag. Varje institution ska ha möjlighet att utse varsin ledamot i panelen.

Kommissionen kommer fortsatt att genomföra samråd med berörda parter och offentliga samråd på internet.

Kommissionen kommer att fortsätta sitt program för utvärdering. Offentliga samråd kan vara ett verktyg för detta. Kommissionen föreslår att institutionerna enas om att överväga att tillämpa bestämmelser om översyn i lagstiftningen.

Lagstiftningsinstrument

Här anges bland annat att kommissionen i motiveringen till förslagen kommer att förklara sitt val av lagstiftningsinstrument, hur åtgärderna är motiverade med hänsyn till subsidiaritets- och proportionalistsprinciperna samt hur de är förenliga med de grundläggande rättigheterna.

Delegerade akter och genomförandeakter

För att öka insynen och stärka samråden åtar sig kommissionen att samla in all nödvändig sakkunskap innan den antar delegerade akter, även genom samråd med nationella experter och offentliga samråd. Kommissionen har i ett meddelande från 2009¹ angett att den kommer rådfråga nationella experter i detta avseende men detta har inte framgått i den gemensamma överenskommelse om delegerade akter mellan Europaparlamentet, kommissionen och rådet som antogs 2011. Avtalet hänvisar till en reviderad version av den gemensamma överenskommelse om delegerade akter som finns bifogat avtalet (bilaga 1). En nyhet i överenskommelsen är de kriterier för tillämpning av delegerade akter kontra genomförandeakter som föreslås. Avsnittet om samråd är väsentligt utvecklat i förhållande till den nuvarande överenskommelsen och innebär ökad öppenhet i förfarandet. Kommissionen åtar sig att se till så att de experter som utsetts av medlemsstaterna kommer få relevanta handlingar i tillräckligt god tid för att hinna förbereda sig. Det blir tydligare hur kommissionen avser redogöra för sina slutsatser av diskussionerna och att utarbetandet av delegerade akter också kan innefatta samråd med berörda parter. Nytt är bl.a. att medlemsstaternas experter får möjlighet lämna synpunkter om sakinnehållet ändras efter sådana samråd och att kommissionen regelbundet kommer göra förteckningar över planerade delegerade akter tillgängliga. I likhet med nu gällande överenskommelse

¹ KOM (2009) 673 slutlig.

finns det standardformuleringar bifogade som institutionerna ska använda sig av (bilaga 2).

2014/15:FPM39

När det gäller genomförandeakter anges här att institutionerna inte ska ålägga kommittéerna andra förfarandekrav än de som anges i den s.k. kommittéförfarandeförordningen.

Samordning av lagstiftningsprocessen

Här föreslås en bättre samordning mellan de tre institutionerna i lagstiftningsarbetet genom att sträva efter en gemensam tidtabell och ett bättre informationsutbyte. Vidare föreslås ökad öppenhet i trepartsförhandlingar mellan institutionerna.

Genomförande och tillämpning av unionslagstiftningen

Här uppmanas medlemsstaterna att tillämpa unionslagstiftningen snabbt och korrekt. Tidsfristen för införlivande bör som regel inte vara längre än två år. Vidare föreslås att medlemsstaterna offentliggör sina åtgärder och gör tydlig skillnad mellan vad som krävs genom EU-regler och vad medlemsstaterna väljer att lägga till.

Förenkling

Här sägs att institutionerna, med kommissionens refit-program som utgångspunkt, ska fortsätta att samarbeta för att uppdatera och förenkla lagstiftningen i syfte att minska onödiga regelbördor för företag, förvaltning och enskilda.

Genomförande och uppföljning av detta avtal

Institutionerna föreslås vidta nödvändiga åtgärder för att följa avtalet samt att det ska göras en årlig uppföljning av avtalet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget rör avtal mellan EU:s institutioner. Några motsvarande svenska regler finns inte.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget bedöms inte få några budgetära konsekvenser för statsbudgeten eller EU:s budget.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar förslaget.

En utgångspunkt är att ett nytt avtal respekterar de fördragsstadgade kompetenserna som ges de olika institutionerna, inklusive de båda lagstiftarnas inbördes ställning. Det är regeringens bedömning att förslaget respekterar detta.

Det är också viktigt att ett nytt avtal bidrar till ett öppet och effektivt beslutsfattande som främjar demokratisk legitimitet. Regeringen uppskattar därför att förslaget i flera avseenden innebär ökad öppenhet och transparens.

Ett nytt avtal bör också skapa tydliga procedurer för samarbetet mellan institutionerna utan onödig byråkrati. Det är regeringens bedömning att förslaget är en god grund för institutionerna att komma överens om en sådan ordning.

Regeringen instämmer i kommissionens bedömning att det är av stor vikt med ett fortsatt arbete på EU-nivå att förenkla för medborgarna, företag och samhället i stort och att minska onödiga bördor till följd av regler. Regelförenklingsarbetet får dock inte leda till att arbetstagares rättigheter försvagas, till försämringar vad gäller arbetsmiljö eller till försvagat miljö- och konsumentskydd. Regeringen instämmer även i kommissionens bedömning att rådet skulle kunna använda konsekvensutredningar på ett bättre sätt i sitt beslutsfattande.

Det är också viktigt att institutionerna bevakar att överenskommelsen följs i det löpande arbetet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Rådet har, innan förslaget presenterades, enats om att avtalet i första hand bör reglera frågor om program och planering, verktyg för bättre lagstiftning samt delegerade akter. Samtliga medlemsstater står bakom dessa prioriteringar.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet och kommissionen har ett separat avtal, ”Ramavtal om förbindelserna mellan Europaparlamentet och kommissionen” som delvis reglerar samma områden som IIA om bättre lagstiftning.

Europaparlamentets prioriteringar inför den kommande förhandlingen är ännu inte kända.

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 295 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Förslaget gäller avtal mellan tre parter. För rådets del fattas beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Regeringen anser att förslaget respekterar de båda principerna.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förhandlingar mellan institutionerna kommer att inledas när Europaparlamentet och rådet antagit sina respektive förhandlingsmandat.

4.2 Fackuttryck/termer